

TAR H

G R

Tarih dersi plan ve programı bütün olarak Kosova, Avrupa ve dünyanı n tarihine ait bilgileri kapsamaktadır. Tarih dersi plan ve programı nda Kosova 'da ya ayan de i ik toplulukları n tarihine ve geleneklerine özel dikkat gösterilecektir. Ö rencilerin yerel, bölgesel, ulusal kimli i ve ayrı ca günümüzün giderek birbirine ba lanan dünyası ndaki geni kimlik kavramı da Tarih dersi plan ve programı ile verilecektir. Tarih dersi plan ve programı geçmi le yapı cı bir ekilde hesapla maya olan ihtiyacı uyandı rmalı dır.

Farklı lı klara kar ı ho görülü olmayı ve kar ı lı klı saygı yı a ı lamalı dır. Ö renme hedeflerinin bir parçası olarak demokratik toplumlarda ulusal kimli in ve tarihi geleneklerin yerle tirilmesi, insanlar arası nda barı ı lı anlayı ı geli tirme ve yapı cı bir ekilde beraber ya ayabilme dü üncesiyle bilgi, tutum ve becerilerin geli tirilmesiyle ba lantılı olmalı dır.

11. sınıfta Tarih dersinin (farklı lise bölümlerine de tarihin bölümlere ayrı lmasına) ö rencilere tarihte toplumun genel geli imi hakkında bilgilerini geli letmeleri amacı vardır.

Tarih dersi aracılı ıyla ö rencilerin her yanlı ki ili i yani siyasi, sosyal, ekononmi, insaniyetlik, kültür yönleri geli mesi uygun ko ullar yaratılmasına çaba harcanmalı dır.

HEDEFLER**Ö renci**

- Toplumda olagelen sosyal geli meleri kavrayı p temel analiz yetene ini geli tirmek, yetilerini geli tirmek. Ortaça ve Fransız Burjuva Devrimi dönemine ait tarihte olagelen sosyal de ğim ve geli meleri algı layabilme yetene i geli tirmek.
- Edindi i tarih bilgisi çerçevesinde, farklı tarihi dönemlere ait, belirli sosyal,ekonomik, kültür sanat v.b. geli meleri/ olayları anlama ve aydı nlatmada inceleme yöntemini uygulayabilir. Elde etti i günümüzün benzeri veya farklı olay/geli melerle kar ı layabilir ve kı yaslayabilir.
- Ki ilerin belirli tarihi dönemlere ait rolü ve onların toplumsal (politik, ekonomik, sosyal, kültür, sanat, bilim, e itim) geli melere yansı ttı kları olumlu (veya olumsuz) etkileri belirleyebilme tetene ini geli tirmek.
- Güvenilir tarihi kanıtlara dayanarak toplumdaki geli meler, çatı malar, ve devrimler hakkı nda do ru hükümler üretebilir.

GENEL VE ÖZEL HEDEFLER**Ö renci:****Anlayabilir**

- Tarihin bu dönemiyle ilgili temel terimoloji bilgisini benimsemi ve ilgili farklı konuları anlatmada kullanabilir.
- Ortaça ve Fransız Burjuva Devrimi dönemiyle ba lantılı sosyal de i meleri algılayabilme yetene ini uygulayabilir ve örnek olay analizi yapabilir.

nceleyebilir

- Farklı dönem ve mekânlara ait Geli mi Derebey (Feodalite) Dönemi ve Erken Kapitalizm dönemi kıyası farklarını belirtebilir ve sonuç çıkarabilir.
- Farklı sosyal olayları n geli mesinde temel faktörlerin etkisini belirtebilir.

De erlendirebilir

- Sosyal süreçlerin geli mesinde ulusal devlet ve ba ka devlet kurumlarını n ve makamlarını n rolü.

- Belirli tarihi dönemlerde yaşanan olumsuz olaylardan sonuççı karma ve benzeri olayları önlemek için gereken çözüme yöntemleri ve bilgisini benimsemi ve de erlendirebilir durumundadır.

Davranı lar ve de erler

- Feodalite ve Erken Kapitalizm dönemi zarfı nda insanonun elde etti i medeni de erleri önemser,
- Ho görü, beraber çalı ma ve demokratik ilkelere vazife edinmi , bu do rultuda saygı n ve uygun davranı r,
- Kültürel, dinî, kavmî (etnik), cinsî farklı lı klara nazaran ho görü ve saygı yla yakla ır,
- Farklı tarihî dönemlerden miras kalan kültürel de erleri korur (kitaplık, müze, ar iv ve benzer kurumlar).

GENEL L SE 2 X 35 = 70 DERS SAAT YILDA			
Kategori	Program içerikleri	Kazanımlar	Dersler arası ili ki
I. Büyük Co rafia Ke ifleri (3)	Büyük co rafia ke ifleri Sömürgecili in belirmesi Co rafia ke iflerin Dünya ekonomisinin ve toplumun geli mesi için önemi	- Büyük co rafia ke iflerin nedenleri, sonuçları ve önemini açıklama - Co rafia ke iflerin insanlı ın geli mesi için önemini tartışma	Co rafia, fizik, astronomi, edebiyat, sanat, ekonomi vb.
II. XVI. Yüzyıldan XVII. Yüzyılın Ortalarına Kadar Avrupa (11)	Avrupa'da reform hareketleri Katolik Klisesinin reform hareketlerine karşı mücadelesi ve reform hareketlerin sonuçları Bu dönemde İspanya ve Hollanda, Fransa, İngiltere, Habsburg devleti ve Almanya gibi önemli Avrupa devletlerinde gelişmeler İngiltere'de 1688 " anlı devrimi" Ekonomi, bilim, sanat ve kültürde gelişmeler	- Reform hareketlerinin belirme nedenlerini söyleme/yazma - Reform hareketlerin ve katolik tepkisinin temel amaçlarını yorumlama Reform hareketlerin sonuçlarını değerlendirme - Hollanda ve İngiltere burjuvazi devrimlerin demokrasinin geli mesi için önemini kavrama - İspanya, Fransa, Habsburg devleti ve Almanya tarihi ile ilgili olguları ve gelişmeleri özetleme - Ekonomi, bilim, sanat ve kültürdeki gelişmeleri açıklama	Co rafia, ekonomi, felsefe, edebiyat vb.
III. XV. Yüzyılın Sonlarında ve XVI. yüzyılda Osmanlı mparatorlu u (5)	Osmanlı devleti'nin Batıda, Doğuda ve Denizlerde genişlemesi (Sultan II Bayezıt, Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman) XVI. yüzyılda Osmanlı mparatorlu un'da devlet ve toplumsal yönetim XVI. yüzyılda Osmanlı -Türk Kültür ve Medeniyeti	- Osmanlı mparatorlu unun belli başlı siyasi olayları özetleyip söyleme/yazma - XV ve XVI. yüzyılda Osmanlı Devleti'in yükseliş devrinde özelliklerini ayırt etme - Osmanlı Devleti'nin devlet ve toplumsal yönetiminin özelliklerini belirtme Osmanlı -Türk kültür ve medeniyetini analiz yapma	Co rafia, mimarlık, edebiyat, sanat vb.

IV. XVII. ve XVIII. Yüzyı lda Osmanlı mparatorlu u (5)	XVII. ve XVIII. yüzyı lda Osmanlı mparatorlu un duraklama nedenleri XVII. ve XVIII. yüzyı lda Osmanlı devleti' nin siyasi olayları XVII. ve XVIII. yüzyı lda islahat hareketleri	- Osmanlı Devleti' nin duraklama nedenlerini tartı ma Osmanlı Devleti' nin siyasi olayları nı açı klama - slahat hareketlerin amaçları nı gösterme	Co rafya, bilim, edebiyat, felsefe, sanat vb.
V. XVI – XVIII.Yüzyı llarda Arnavutlar (6)	Arnavutlar'da Hümanizm ve Rönesansı n etkileri Arnavutlarda slamiyetin yayı lı lı ehirlerin, e itimin, sanat ve kültürün geli mesi	- Hümanizm ve Arnavut Hümanistlerin görü lerini de erlendirme - Arnavutlarda slamiyetin yayı lı lı nı açı klama ehir, e itim, kültür ve sanatın geli me özelliklerini tanı ma	Co rafya, felsefe, bilim, sanat, mimarlı k vb.
VI. XVI –XVIII. Yüzyı llarda Balkanlar (4)	Osmanlı , Avusturya ve Venedik yönetiminde Balkan ve Orta Avrupa ülkeleri	Osmanlı , Avusturya ve Venedik yönetiminde Balkan ve Orta Avrupa ülkelerinde siyasi ve toplumsal geli melerin anahatları nı gösterme	Co rafya, sanat, edebiyat, mimarlı k vb.
VII. XVII. Yüzyı lı n Ortaları ndan XVIII. Yüzyı lı n Sonları na Kadar Avrupa (10)	ngiltere'de sanayi devrimi Avrupa devletleri sömürgecili i geni letmeleri XVII.yüzyı lı n ortaları ndan XVIII. yüzyı lı n sonları na kadar Almanya, Avusturya, Rusya, talya ve spanya XVII.yüzyı lı n ortaları nda Devrimin belirmesine kadar Fransa Aydı nlanma Ça 'ı n en önemli temsilcileri ve onları n görü leri Felsefe, Do a Bilimler ve edebiyatta geli meler	- Sanayi devrimin toplum geli imi için önemini kavrama - Sömürgecili in yayı lması konusunu tartı ma - Avrupa Mutlak Monar ı Devletle' rin özelliklerini saptama - Aydı nlanma Ça ı ile ilgili belli ba lı kültür, bilim, sanat ve siyasi geli meleri açı klayabilme - Aydı nlanma Ça ı temsilcilerinin topluma ait görü lerini analiz etme	Co rafya, bilim, edebiyat, felsefe, mimarlı k vb.

VIII. Kuzey Amerika'nın İhtilali ve Bağımsızlık Savaşları (3)	Kuzey Amerika'da İngiliz sömürgeleri ihtilalin nedenleri ve önemli olaylar Bağımsızlık savaşı, İnsan Hakları Bildirisi ve 1787 Anayasası	- Kuzey Amerika'nın ihtilali ve bağımsızlık savaşları ünitesinde geçen kavramları söyleme/yazma - Bağımsızlık savaşı, İnsan Hakları Bildirisi ve 1787 Anayasası'nın Dünya'da demokrasi ve insan hakları için önemi hakkında tartışma	Coğrafya, felsefe, hukuk vb.
IX. Fransız Devrimi (4)	Devrimin nedenleri Monarşinin yıkılması ve Cumhuriyetin kurulması Yakobin Diktatörlüğü Fransa'da Napoleon devri ve Fransız devrimin sonuçları	- Devrimin belirme nedenlerini açıklama - Fransız devrimini özetleyip açıklama - Napoleon Bonaparte imparatorluğu ile ilgili olguları değerlendirme - Fransız devrimin sonuçlarını gösterme	Coğrafya, felsefe, hukuk, vb.

Not: Öğretmen ve öğrencilerin seçimine 4 ders saati bırakılmıştır. Bu ders saatlerinde öğretmen yöre tarihi içeriklerini açıklayabilir ya da arşiv, müze, kütüphane, tarih anıtlarını öğrencilerle ziyaret edebilir.

TARİH

D L A İRLİKLİL SELER

2x35=70

HEDEFLER

Ö renci:

- Toplumda olagelen sosyal geli meleri kavrayıp temel analiz yetilerini geli tirmek. 1875'ten günümüze kadar tarihte olagelen sosyal de i meleri algı layabilme yetene i geli tirmek.
- Edindi i tarih bilgisi çerçevesinde, XIX y.y. ikinci yarısı ndan XX y.y. sonlarına kadar, belirli sosyal, ekonomik, kültür, sanat v.b. geli meleri/ olayları anlama ve ayd ınlatmada analiz yöntemini uygulayabilir. Elde etti i sonuçları günümüzün benzerî, veya farklı olay / geli melerle kar ı layabilir ve kı yaslayabilir.
- Bazı ki ilerin belirli tarihî dönemlere ait rolü ve onların (ünlülerin) toplumsal (politik, ekonomik, sosyal, kültür, sanat, e itim, bilim) geli melere yansı ttıkları olumlu (veya olumsuz) etkileri belirleyebilme ve kavrayabilme yetene ini geli tirmek.
- Güvenilir tarihi kanı tırlara dayanarak çatı malar, toplumlardaki geli meler ve devrimler hakkında do ru hükümler üretebilir.

GENEL VE ÖZEL HEDEFLER

Ö renci:

Anlayabilir

- Tarihin bu dönemiyle ilgili temel terminoloji bilgisini benimsemi ve ilgili farklı konuları anlatmada kullanabilir,
- XIX y.y. ikinci yarısı ndan XX y.y. sonlarına kadar, belirli sosyal kavramı ve ilkeleri çerçevesinde / ekonomik, kültür, sanat v.b. geli meleri/dönemin ba lı ca sosyal de i melerini algı layabilme yetene ini uygulayabilir ve analizi yapabilir.

Analiz yapabilir

- Farklı dönem ve mekânlara ait XIX y.y. ikinci yarısı ndan XX y.y. sonlarına kadar dönemin farklarını belirtebilir ve sonuççı karabilir,

- Toplumsal gelişmelerde belli sosyal etkenlerin farklı etkisini (ve bunların yarattığı temel sonuçları) belirtebilir.

Değerlendirebilir

- Sosyal süreçlerin gelişmesinde ulusal devlet ve başka devlet kurumu ve makamlarının rolünü,
- Belirli tarihte dönemlerde yaşanan olumsuz olaylardan sonuç çıkarılma ve benzer olayları önlemek için gereken çözüm yöntem ve bilgileri kavramı ve değerlendirilebilir durumundadır.

Davranışlar ve Değerler

- Sözkonusu tarihi dönem sürecinde insanlığın elde ettiği medeni değerleri önemser,
- Farklı tarihte dönemlerden miras kalan kültürel değerleri korur (kitaplık, müze, arşiv ve benzer kurumlar).
- Hoşgörü, beraber çalışma ve demokratik ilkelere vazife edinimi, bu doğrultuda saygı ve uygun davranır,
- Kültürel, dinî, kavmî (etnik), cinsî farklılıklara nazaran hoşgörü ve saygıyla yaklaşır.

D L A IRLIKLIL SELER 2 X 35 = 70 DERS YILDA			
Kategoriler	Program içerikleri	Kazanımlar	Dersler arası il kiler
I. XIX. Yüzyı lı n kinci Yarı sı nda ve XX. Yüzyı lı nBa langı cı nda Dünya (8	Fransa Almanya'nı n birle mesi talya'nı n birle mesi ABD'nde Sivil sava ları Sivil Sava ları ndan sonra ABD ngiltere Rusya Avusturya-Macaristan Latin Amerika'sı ve Afrika Asya Kültür, bilim ve teknikte geli meler	- XIX. yüzyı lı n ikinci yarı sı nda ve XX. yüzyı lı n ba langı cı nda ünitesine ait olan tarih olguları ve geli meleri i aret etme - Dünya'da siyasi blokları n kurulu unu ve sava için hazı rlı k yapmalarını gösterme - Büyük emperyalist devletlerin sömürgele r için sava larını aç ı klama - Bilim geli melerinin toplumsal,ekonomik ve siyasal geli melere ve insanlı ı n geli mesine etkilerini gösterme	Co tafya, teknoloji, sanat, bilim, edebiyat, yurtta lı k bilgisi vb.
II. XIX. Yüzyı lı n kinci Yarı sı nda ve XX. Yüzyı lı nBa langı cı nda Osmanlı mparatorlu u (5)	XIX.yüzyı lı n ikinci yarı sı nda "Do u Sorun". Me rutiyet hareketleri Balkan sava ları Osmanlı devletinin ta kilatı , yönetimi ve toplumsal yapı sı Osmanlı larda ekonomik hayat, e itim-ö retim ve kültür-sanat	- XIX.yüzyı lı n ikinci yarı sı nda ve XX.yüzyı lı n ba langı cı nda belli ba lı siyasi olayları aç ı klama - Büyük güçlerin Osmanlı toprakları ndakı i galcı emellerini gösterme - Me rutiyet hareketlerin mahiyetini yorumlama - Osmanlı mparatorlu un ekonomi, kültür, sanat geli meleri özetleme	Co rafya, ekonomi, yurtta lı k bilgisi, edebiyat, sanat vb.
III. XIX. Yüzyı lı n kinci Yarı sı nda ve XX. Yüzyı lı n ba langı cı nda Arnavutlar (4)	Arnavutlarda ulusal uyanma hareketleri Prizren Birli i XX. yüzyı lı n ba langı cı nda ulusal hareketler ve 1912 y lı nda Arnavutları n ba ı msızlı ı nı ilan etmeleri XIX yüzyı lı n ikinci yarı sı nda	- Arnavutlarda ulusal uyanma hareketleri ve bu hareketlerin temsilcilerini aç ı klama - Prizren Birli i'nin mahiyetini analiz etme - Arnavutları n ba ı msızlı ı nı ilan etmelerinin önemini kavrama - E itim, kültür ve sanat geli melerin özelliklerini belirtme	

	e itim, kültür ve sanat geli meleri		
IV. XIX. Yüzyı lı n kinci Yarı sı nda ve XX. Yüzyı lı n Ba langı cı nda Balkanlar (3)	Osmanlı mparatorlu unda milliyetçi hareketleri (Sı rp, Yunan. Romen ayaklanmaları ve özerklikleri) “Do u Sorun” ve Balkan ülkeleri Balkan ülkelerin ekonomi, toplumsal, siyasai ve kültür-e itim geli meleri Balkan sava ları	- Balkan ülkelerindeki sı nı r geli melri harita üzerinde gösterme - “Do u Sorun” nun anahatları nı bulma - Balkan ülkelerinin geli melerini gösterme - Balkan sava ları n nedenlerini ve sonuçları nı açı klama	Co rafya, ekonomi, sanat vb.
V. Birinci Dünya Sava ı (4)	Birinci Dünya sava ı ’nı n nedenleri ve belirmesi Sava ta önemli cephelerde geli meler ve Sava ı n sonu ve karakteri Birinci Dünya Sava ı ’nda Osmanlı mparatorlu u Rusya’da Ekim Devrimi	- Birinci Dünya Sava ı ’nı n nedenleri ve bahanesini ayı rt etme - Cephelerdeki geli meleri harita üzerinde gösterme - Birinci Dünya sava ı ’nda Osmanlı mparatorlu u’yla ilgili belli ba lı tarihi olayları açı klama - Ekim Devriminin belirme ve geli mesini tartı ma	Co rafya ,ekonomi, sosyoloji, do a bilimleri, edebiyat vb.
VI. ki Dünya Sava ı Arası nda Dünya (7)	Versay Barı ı ve Avrupa’da de i meler 1919-1939 yılları döneminde ngiltere, Fransa, Almanya, talya, ABD, Balkan, Asya, Afrika ve Latin Amerikası Bilim ve tekni in geli imi	- Avrupa’da kurulan yeni devletleri harita üzerinde gösterme - Dünyanı nçe itli ülkelerindeki toplumsal ve devlet örgütlenmesini kar ı la tı rma - Bu dönemde insanları n ya ama tarzları nı ayı rtetme Bilim ve teknik geli meleri açı klama	Co rafya, ekonomi, edebiyat, sanat, teknoloji vb.
VII. Türkiye Kurtulu Sava ı (4)	Birinci Dünya sava ı ’ndan sonra Türkiye’nin durumu Kurtulu Sava ı için siyasai hazı rlı klar Kurtulu Sava ı	- Sava tan sonra Türkiye’nin durumunu açı klama - Kurtulu Sava ı için hazı rlı kları ve sava geli mesini analiz etme - Kurtulu Sava ı ve nkilabları n önemini	Co rafya, felsefe, hukuk, edebiyat vb.

	Türk inkılabı ve onun önemi iki Dünya savaşı arasında Türkiye'nin gelişimi ve Atatürkçülük esasları	İnşaat etme Türkiye'nin gelişimini ve Atatürkçülüğün esaslarını sergileme	
VIII. iki Dünya Savaşı Arasında Yugoslavya Kosova ve Arnavutluk (6)	Yugoslavya Kosova Arnavutluk Etim ve kültür gelişmeleri	- iki Dünya savaşı arasında Yugoslavya, Kosova ve Arnavutlukta toplumsal, ekonomik, siyasal ve kültürel gelişmeleri ve sorunları açıklama	Coğrafya, sosyoloji, hukuk, edebiyat, sanat vb.
IX. iki Dünya Savaşı (3)	iki Dünya Savaşı'nı belirlediği ve 1939 ve 1940 yıllarında savaşlar iki Dünya savaşı'nda önemli cephelerde savaşlar iki Dünya savaşı'nın sonu, karakteri ve sonuçları	- iki Dünya savaşı'nda yürütülen savaşları ve gelişmeleri harita üzerinde gösterme - iki Dünya savaşı'nın sonuç ve karakterini yorumlama	Coğrafya, hukuk, sosyoloji, doğa bilimleri, edebiyat. Teknoloji vb.
X. iki Dünya Savaşı'nda Yugoslavya, Kosova ve Arnavutluk (4)	Yugoslavya Kosova Arnavutluk	- iki Dünya Savaşı'nda Yugoslavya, Kosova ve Arnavutluk'ta belli başlı siyasal olayları ve gelişmeleri açıklama	Coğrafya, ekonomi, edebiyat vb.
XI. iki Dünya Savaşı'ndan Sonra Dünya (3)	Savaşın XX. Yüzyılın sonlarına kadar ABD, SSCB, Batı Avrupa ülkeleri BMÖ ve Soğuk Savaş dönemi Savaşın sonra Asya, Afrika ve Latin Amerika Savaşın sonra Bilim, kültür ve teknolojinin gelişimi	- Gelişmiş ülkelerde ekonomi, toplumsal ve siyasal gelişmeleri karşılaştırmalı olarak değerlendirme Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerindeki gelişmeleri karşılaştırmalı olarak - Bilim ve teknolojinin insanlığın gelişmesine nasıl etkilediğini gösterme	Coğrafya, bilim, teknoloji, yurttaşlık eğitimi, sanat, edebiyat vb.
XII. iki Dünya	iki Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'de ekonomi, toplumsal,	- Savaşın sonra Türkiye'nin gelişmelerini açıklama	Coğrafya, hukuk, felsefe, edebiyat,

sava ından Sonra Türkiye ve Türk Dünyası (3)	e itim ve kültürel geli meler Türkiye’de Çok Partili Sistem XX. Yüzyı lı n sonunda Türk Dünyası	-Çok Partili sistemin demokrasi için önemini kavrama - Türk Dünyası ’nda geli meleri özetleme	sanat, ekonomi vb.
XIII. kinci Dünya Sava ı’ndan Sonra Yugoslavya, Kosova ve Arnavutluk (4)	- Sva tan sonra Yugoslavya’nin geli imi ve sorunları - Sava tan sonra Kosova’nin geli imi ve sorunları - Yugoslavya’nı n bölünmesi ve Kosova’nin ba ı msızlık için mücadelesi - Kosva’da Türkl halkı - Sava tan sonra Arnavutluk’un geli imi ve sorunları		

Not: Ö retmen ve ö rencilerin seçimine 4 ders saati bırakılmı tır. Bu ders saatlerinde ö retmen yöre tarihi içeriklerini açıklayabilir ya da ar ıv, müze, kütüphane, tarih anıtlarını ö rencilerle ziyaret edebilir.

HEDEFLER**Ö renci:**

- Toplumda olagelen sosyal geli meleri kavrayıp temel analiz yetene ini geli tirmek, yetilerini geli tirmek. Ortaça 'dan I. Dünya Sava ına kadar tarihte olagelen sosyal de i meleri algılayabilme yetene i geli tirmek.
- Edindi i tarih bilgisi çerçevesinde, adı geçen tarihi döneme ait, belirli sosyal, ekonomik, kültür, bilim, sanat v.b. geli meleri / olayları anlama ve aydınlatmada analiz yöntemini uygulayabilir. Elde etti i sonuçları günümüzün benzeri, veya farklı olay / geli meleriyle karşılaştırabilir ve kıyaslayabilir.
- Bazı kişilerin belirli tarihî dönemlere ait rolü ve onların (ünlülerin) toplumsal (politik, ekonomik, sosyal, kültür, sanat, eğitim, bilim) gelişmelere yansıtıcıları olumlu (veya olumsuz) etkileri belirleyebilme ve kavrayabilme yetene ini geli tirmek.
- Güvenilir tarihi kanıtlara dayanarak çatışmalar, toplumlardaki gelişmeler ve devrimler hakkında doğru hükümler üretebilir.

Ö renci:**Anlayabilir**

- Tarihin bu dönemiyle ilgili temel terimoloji bilgisini benimsemi ve ilgili farklı konuları anlatmada kullanabilir,
- Ortaça 'dan I. Dünya Sava ına kadar sosyal de i meleri kavram bilgisini uygulayabilir ve örnek olay analizi yapabilir.

Analiz yetene i

- Farklı dönem ve mekânlara ait Geli mi Feodalite, Kapitalizm ve Sosyalizm dönemi kıyası farkları belirtebilir ve sonuççı karabilir. Belirtilen sistemlerle ilgili Ça da Demokratik Sistemin farklılık ve özelliklerini belirtebilir
- Farklı sosyal olayları gelişmesinde temel etkenlerin / faktörlerin etkisini belirtebilir

Değerlendirebilir

- Sosyal süreçlerin gelişmesinde ulusal devlet ve başka devlet kurumu ve makamlarının rolünü değerlendirir
- Belirli tarihî dönemlerde yaşanan olumsuz olaylardan sonuççı karma ve benzer olayları önlemek için gereken çözüm yöntem ve bilgileri kavramı ve değerlendirilebilir durumundadır.

Davranışlar ve değerler

- Feodalite ve Erken Kapitalizm döneminde insanonun elde ettiği medeni değerleri önemser,
- Hoşgörü, beraber çalışma ve demokratik ilkelere vazife edinme, bu doğrultuda saygı ve uygun davranır,
- Kültürel, dinî, kavmî (etnik), cinsî farklılıklara nazaran hoşgörü ve saygıyla yaklaşır,
- Farklı tarihî dönemlerden miras kalan kültürel değerleri korur (kitaplık, müze, arşiv ve benzer kurumlar).

SOSYAL BİLİMLERLERİ SES 3 X 35 = 105 DERS SAAT YILDA			
Kategori	Program içerikleri	Kazanımlar	Dersler arası ilişkiler
I. Büyük Coğrafya Keşifleri (3)	Büyük coğrafya keşifleri Sömürgeciliğin belirmesi Coğrafya keşiflerinin Dünya ekonomisinin ve toplumun gelişmesi için önemi	- Büyük coğrafya keşiflerinin nedenleri, sonuçları ve önemini açıklama - Coğrafya keşiflerinin insanlığın gelişmesi için önemini tartışma	Coğrafya, fizik, astronomi, edebiyat, sanat, ekonomi vb.
II. Reform Hareketleri ve Katolik Kilisesinin Reform Hareketlerine Karşı Mücadelesi (3)	Avrupa'da reform hareketleri Katolik Kilisesinin reform hareketlerine karşı mücadelesi ve reform hareketinin sonuçları	Reform hareketlerinin belirme nedenlerini söyleme/yazma - Reform hareketlerinin ve Katolik tepkisinin temel özelliklerini yorumlama - Reform hareketlerinin sonuçlarını	Copğrafya, edebiyat, sanat, yurttaki ilişkiler vb.
III. XVI. Yüzyıldan XVII. Yüzyıla Ortalarına Kadar Avrupa (8)	Habsburg Krallığının meydana gelmesi II.Filip zamanında İspanya ve Hollanda'da devrim Fransa'da Mutlak Monarşi XVI. yüzyılda ve XVII. Yüzyıla başlangıcında İngiltere İngiltere'de 1688 "Anlı Devrimi" Ekonomi, bilim, sanat ve kültürde gelişmeler XVI. ve XVII.yüzyıllarda uluslararası ilişkiler	- Hollanda ve İngiltere burjuvazi devrimlerinin demokrasinin gelişmesi için önemini kavrama - İspanya, Fransa, Habsburg devleti tarihi ile ilgili olguları ve gelişmeleri özetleme - Ekonomi, bilim, sanat ve kültürdeki gelişmeleri açıklama - XVI. ve XVII. yüzyılda uluslararası ilişkileri özetleme	Coğrafya, ekonomi, felsefe, edebiyat vb.
IV. XV. Yüzyıla Sonlarına ve XVI. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu (5)	Osmanlı devleti'nin Batıda, Doğu'da ve Denizlerde genişlemesi (Sultan II Bayezit, Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman) XVI. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun devlet ve	- Osmanlı İmparatorluğunun belli başlı siyasi olayları özetleyip söyleme/yazma - XV ve XVI. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin yükseliş devrinde özelliklerini ayrırt etme - Osmanlı Devleti'nin devlet ve toplumsal yönetiminin özelliklerini belirtme	Coğrafya, mimarlık, edebiyat, sanat vb.

	toplumsal yönetim XVI. yüzyı lda Osmanlı - Türk Kültür ve Medeniyeti	Osmanlı -Türk kültür ve medeniyetini analiz yapma	
V. XVII. ve XVIII. Yüzyı lda Osmanlı mparatorlu u (5)	XVII. ve XVIII. yüzyı lda Osmanlı mparatorlu un duraklama nedenleri XVII. ve XVIII. yüzyı lda Osmanlı devleti'nin siyasi olayları XVII. ve XVIII. yüzyı lda islahat hareketleri	- Osmanlı Devleti'nin duraklama nedenlerini tartı ma Osmanlı Devleti'nin siyasi olayları nı açı klama - slahat hareketlerin amaçları nı gösterme	Co rafya, bilim, edebiyat, felsefe, sanat vb.
VI. XVI – XVIII.Yüzyı llarda Arnavutlar (6)	Arnavutlar'da Hümanizm ve Rönesansı n etkileri Arnavutlarda slamiyetin yayı lı ı ehirlerin, e itimin, sanat ve kültürün geli mesi	- Hümanizm ve Arnavut Hümanistlerin görü lerini de erlendirme - Arnavutlarda slamiyetin yayı lı ı nı açı klama ehir, e itim, kültür ve sanatın geli me özelliklerini tanı ma	Co rafya, felsefe, bilim, sanat, mimarlı k vb.
VII. XVI –XVIII. Yüzyı llarda Balkanlar (4)	Osmanlı , Avusturya ve Venedik yönetiminde Balkan ve Orta Avrupa ülkeleri	Osmanlı , Avusturya ve Venedik yönetiminde Balkan ve Orta Avrupa ülkelerinde siyasi ve toplumsal geli melerin anahatları nı gösterme	Co rafya, sanat, edebiyat, mimarlı k vb.
VIII. XVII. Yüzyı lı n Ortaları ndan XVIII. Yüzyı lı n Sonları na Kadar Avrupa (6)	ngiltere'de sanayi devrimi Avrupa devletleri sömürgecili i geni letmeleri XVII.yüzyı lı n ortaları ndan XVIII. yüzyı lı n sonları na kadar Rusya, talya Aydı nlanma Ça 'ı n en önemli temsilcileri ve onları n görü leri Felsefe, Do a Bilimler ve edebiyatta geli meler	- Sanayi devrimin toplum geli imi için önemini kavrama - Sömürgecili in yayı lması konusunu tartı ma - Avrupa Mutlak Monar ı Devletle'rin özelliklerini saptama - Aydı nlanma Ça ı ile ilgili belli ba lı kültür, bilim, sanat ve siyasi geli meleri açı klayabilme - Aydı nlanma Ça ı temsilcilerinin topluma ait görü lerini analiz etme	Co rafya, bilim, edebiyat, felsefe, mimarlı k vb.

IX. XVI – XVIII. Yüzyıllarda Asya (3)	XVI – XVIII. yüzyıllarda Hindistan XVI – XVIII. yüzyıllarda Çin ve Japonya XVI – XVIII. yüzyıllarda Hindistan, Çin ve Japonya’da kültür	- XVI – XVIII. yüzyıllarda Hindistan, Çin ve Japonya ülkelerine ilişkin tarihi ile ilgili olguları açıklama XVI – XVIII. yüzyıllarda Hindistan, Çin ve Japonların kültür gelişimi ve özelliklerini gösterme	Coğrafya, sanat, edebiyat, mimarlık vb.
X. Kuzey Amerika’nın İhtilali ve Bağımsızlık Savaşları (2)	Kuzey Amerika’da İngiliz sömürgeci ihtilalin nedenleri ve önemli olaylar Bağımsızlık savaşı, İnsan Hakları Bildirisi ve 1787 Anayasası	- Kuzey Amerika’nın ihtilali ve bağımsızlık savaşları ünitesinde geçen kavramları söyleme/yazma - Bağımsızlık savaşı, İnsan Hakları Bildirisi ve 1787 Anayasası’nın Dünya’da demokrasi ve insan hakları için önemi hakkında tartışma	Coğrafya, felsefe, hukuk vb.
XI. Fransız Devrimi (4)	Devrimin nedenleri Monarşinin yıkılması ve Cumhuriyetin kurulması Yakobin Diktatörlüğü Fransa’da Napoleon devri ve Fransız devrimin sonuçları	- Devrimin belirleme nedenlerini açıklama - Fransız devrimini özetleyip açıklama - Napoleon Bonaparte imparatorluğu ile ilgili olguları değerlendirme - Fransız devrimin sonuçlarını gösterme	Coğrafya, felsefe, hukuk, vb.
XII. 1814-1848 Yıllarında Avrupa (4)	Viyana Kongresi ve Kutsal İttifak Viyana Kongresinden 1848 yılına kadar İngiltere Viyana Kongresinden 1848 yılına kadar Fransa Viyana Kongresinden 1848 yılına kadar Almanya	Avrupa ülkelerinin gelişmelerinin ana hatlarını gösterip karşılaştırma	Coğrafya, hukuk bilimleri vb.
XIII. 1848 Devrimsel Yıllarında Avrupa	Fransa ve Almanya’da 1848 devrimsel yılı Avusturya-Macaristan’da 1848	Avrupa ülkelerinde 1848 devrimsel yılı değerlendirip farkları belirtme	Coğrafya, ekonomi vb.

(3)	devrimsel yılı talya'da 1848 devrimsel yılı		
XIV. XIX. Yüzyılın ikinci Yarı sında ve XX. Yüzyılın Ba langı cında Dünya (10)	Fransa Almanya'nın birleşmesi talya'nın birleşmesi ABD'nde Sivil savaşları Sivil Savaşlarından sonra ABD İngiltere Rusya Avusturya-Macaristan Latin Amerika'sı ve Afrika Asya Kültür, bilim ve teknikte gelişmeler	- XIX. yüzyılın ikinci yarısında ve XX. yüzyılın başlangıcında ünitesine ait olan tarih olguları ve gelişmeleri izah etme - Dünya'da siyasi blokların kuruluşunu ve savaş için hazırlık yapımlarını gösterme - Büyük emperyalist devletlerin sömürgeler için savaşlarını açıklama - Bilim gelişmelerinin toplumsal, ekonomik ve siyasal gelişmelere ve insanlığın gelişmesine etkilerini gösterme	Coğrafya, teknoloji, sanat, bilim, edebiyat, yurttaşlık eğitimi vb.
XV. XIX. Yüzyılın ilk Yarı sında Osmanlı İmparatorluğu (4)	XIX.yüzyılın ilk yarısında Osmanlı İmparatorluğu'nda ekonomi, toplumsal ve siyasi gelişmeler III. Selim ve II. Mahmut'un islahat hareketleri Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanzimat hareketleri	- XIX. yüzyılın ilk yarısında Osmanlı İmparatorluğu ünitesinde geçen kavramları söyleme/yazma - Osmanlı İmparatorluğu'nun toplumsal, ekonomik ve siyasi gelişmeleri açıklama - İslahat hareketlerinin mahiyetini gösterme	Coğrafya, yurttaşlık eğitimi, edebiyat, sanat vb.
XVI. XIX. Yüzyılın ikinci Yarı sında ve XX. Yüzyılın başlangıcında Osmanlı İmparatorluğu (6)	XIX.yüzyılın ikinci yarısında "Doğu Sorunu". Mevriten hareketleri Balkan savaşları Osmanlı devletinin taht kışması , yönetimi ve toplumsal yapısı Osmanlılarda ekonomik hayat, eğitim-öğretim ve kültür-sanat	- XIX.yüzyılın ikinci yarısında ve XX.yüzyılın başlangıcında belli başlı siyasi olayları açıklama - Büyük güçlerin Osmanlı topraklarındaki işgalci emellerini gösterme - Mevriten hareketlerinin mahiyetini yorumlama - Osmanlı İmparatorluğu'nun ekonomi, kültür, sanat gelişmeleri özetleme	Coğrafya, ekonomi, yurttaşlık eğitimi, edebiyat, sanat vb.

XVII. XIX. yüzyılda ve XX. Yüzyılın başlangıcında Arnavutlar (6)	Arnavutlarda ulusal uyanma hareketleri Prizren Birliği XX. yüzyılın başlangıcında ulusal hareketler ve 1912 yılında Arnavutların bağımsızlığını ilan etmeleri XIX yüzyılın ikinci yarısında eğitim, kültür ve sanat gelişmeleri	- Arnavutlarda ulusal uyanma hareketleri ve bu hareketlerin temsilcilerini açıklama - Prizren Birliği'nin mahiyetini analiz etme - Arnavutların bağımsızlığını ilan etmelerinin önemini kavrama - Eğitim, kültür ve sanat gelişmelerinin özelliklerini belirtme	
XVIII. XIX. Yüzyılda ve XX. Yüzyılın başlangıcında Balkanlar (4)	Osmanlı imparatorluğunda milliyetçi hareketleri (Sırp, Yunan. Romen ayaklanmaları ve özerklikleri) “Doğu Sorun” ve Balkan ülkeleri Balkan ülkelerinin ekonomi, toplumsal, siyasi ve kültür-egitim gelişmeleri Balkan savaşları	- Balkan ülkelerindeki sınırlı gelişmeleri harita üzerinde gösterme “Doğu Sorun”ün ana hatlarını bulma Balkan ülkelerinin gelişmelerini gösterme Balkan savaşlarının nedenleri ve sonuçlarını açıklama	Coğrafya, ekonomi, sanat vb.

Not: Öğretmen ve öğrencilerin seçimine 4 ders saati bırakılmıştır. Bu ders saatlerinde öğretmen yöre tarihi içeriklerini açıklayabilir ya da arşiv, müze, kütüphane, tarih anıtlarını öğrencilerle ziyaret edebilir.

METODOLOJİ AÇIKLAMALARI

Eğitim çalışmaları nı , amaçları na ula tırmda kullanı lacak metod ve teknikler çok önemlidir. Programda düzenlenen üniteler ve seçilen konular i lenirken izlenecek yollar, ba vurulacak etkinlikler, çocukta beklenen devranı de i ikli inin meydana gelip gelmiyece ini ve dolayısı yla eğitim amaçları nı ngerçekle tirilmesinde önemli rol oynar. Bu bakı mdan, öğretmen ö rencilerle birlikte sını f içinde veya dı ında amaçlara do ru yapacağı çalı malar, eğitim olu umuna etki yapan en önemli faktörlerdir. Bu sebeple öğretmen, eğitim, öğretim çalı maları nda; öğrencileri amaçlara ula tı racak metodları ve etkinlikleri benimsemeli ve uygulamalı dır.

Tarih öğretiminde temel hedef, olguları ezberlemekten çok, öğrencilerin yetenek ve becerilerini geli tirmektir. Öğrencilerin, tarih disiplini ana özelliklerinin farkına varmalarında sını f ortamı , öğretmenin bilgiyi veren olarak gösterildi i ortamdan çok, öğrenciler için aktif öğrenme çevresi olmalıdır. Yaratıcı tarih öğretimi, sadece sebep ve sonucun analizini geli tiren becerilerin de ötesine gider. Burada önerilen, öğrencilere okulda – alt orta öğretim düzeyinde bile - tarihsel kaynakları n çevrilmesi ve onların, olguları kendi ba larına “in aetmeleri” ve “ke fetmeleridir”. Tarihsel kaynak olarak, biz genellikle dokümaner malzemenin fotokopisini kasetlemekteyiz. Fakat, bunlar, kalı ntı ya da otantik arıvsel filmler de olabilir. Kaynak malzemeleri kullanarak, gerçekten biz, “konu alanını n yapı sını ” öğrencilere öğretebiliriz.

Ünitelerin i leni inde öğretmen ihtiyaca göre anlatma (takrir), soru-cevap, gösterme, metin okuma, problem çözme, gözlem ve inceleme, grupla çalı ma, tartı ma vb. metodlar ve teknikler kullanabilir.

Ünitelerin i leni i sı rasında ferdi, küme, seviye grupları ve sını f çalı maları gibi çalı ma şekillerine ba vurmalıdır. Öğretmen, bu çalı ma şekillerini öğrencilerin durumlarına, konu özelli ine, okulun imkanlarına ve ihtiyaca göre ayarlamalı dır.

1. ANLATIM METODU

Öğretmenin herhangi bir konuyu, kar ısında oturan öğrencilere iletmesi biçiminde uygulanmaktadır. Günümüzde ise, öğrencilerin pasif olarak oturmalarına neden oldu u, onlara dü üncelerini açıklama fırsatı vermedi i için sını fta ve etkisiz bir metod olarak kabul edilmektedir.

En büyük tehlike öğretmenin gere inden çok konuşmasıdır. Dinleyiciler ne kadar küçük ya ta ise anlatma ölçüde kısaca ve dramatize edilmi biçimde uygulanmalıdır. Açık bir ses tonu, ses tonundaki de i iklikler, yerinde ve zamanında jest ve mimikler öğrencileri üzerinde unutulmayacak etkiler bırakır.

Bu metod mümkün oldu u kadar az kullanılmalı , mutlaka kullanılması gerekiyorsa öğretmen konu masını çok dikkatli ve ayrı ntılı olarak hazı rlamalı , anlatacaklarını nasıl anlataca ını nı planlamalı dır.

2. SORU-CEVAP METODU

Soru – Cevap metodu, önceden hazı rlık yapı ldı ı takdirde daha ba arılı olur. Bunun için öğretmen önce konuyu ayrı ntılı olarak ve planlı şekilde taramalı sorular hazı rlamalı dır. Bu i lemin öğrenciler tarafından da yapılması istenmeli ve böylece konu ile ilgili cevaplandırılacak sorular dersten önce hazı rlanmalı olmalıdır. Bu metodun etkili bir şekilde uygulanması için öğretmenler, öğrencilere soru sorma fırsatı hazı rlamalı ,

mümkün olduğu kadar öğretimin amacı ve yönü öğrencilerin sorularına dayandırılmalıdır. Böylece öğretmenin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak öğretim yapması da sağlanabilir olur. Öğretmen öğrenci sorularına yer ve önem verdikçe onların daha aktif olmalarını ve konuyla daha çok ilgilenmelerini destekleyecektir.

3. GÖSTERME METODU

Öğretmen üniteleri açıklarken tarihi haritaları, emaları, foto rafları, müze ve tarihi anıtları ziyaret etmek sırasında gösterme metodunu uygular. Bunun yanında Tarihsel mekanlara, Askeri bölgelere, kalelere, eski eğitim-öğretim kurumları, saraylara geziler düzenlenebilir.

4. METİN OKUMA METODU

Tarih dersinde üniteler, konular açıklarken öğretimde tarihsel kaynak, edebi ve bilimsel metinlerden de faydalanabilir. Örneğin eski hükümdarlar arasındaki mektupları içeren metinler, eski yöneticilerin anıtları, anlatma metinleri okuma parçalarını konularını oluşturabilir. Böyle metinlerle öğretmen konuyu açıklarken kanıtlardan örnekler verebilir. Öğretimde öğretmen metin metodunu kullanmakla öğrencilerin geçmiş hakkındaki bilgilerini genişletirler ve çeşitli tarihi kaynak, eser, ansiklopedi sözlük seçmesi için beceri ve yeteneğin gelişmesine yardımcı edilir.

5. PROBLEM ÇÖZME

Okulun görevlerinden biri de öğrencilerin hayata başarıyla uyum sağlayacak şekilde yetiştirmeleridir. Bu nedenle problem çözme metoduna yer verilmesi, okulun bu görevini gerçekleştirmesi bakımından önemlidir. Ancak bu metod daha çok tabii bilimlerde uygulanacak bir yöntemdir.

Tarih konuları problem çözmekten daha çok olayları sebep-sonuç ilişkisi içerisinde analiz etmekten ibaret, determinist yaklaşım kullanılabilir.

Tümevarım metodu: Özel durumlardan veya örneklerden genel bir sonuca ulaşmaktır.

Tümdengelim metodu: Genel ilkelerden özel durumlara giden bir akıllı yürütme eklidir.

Çözümleme metodu: Bir bütünü elemanlarına ayırma, çözümleme ve tahlil etmedir.

Bireşim metodu: Bir konuyu, tümevarım ve tümdengelim metodlarından giderek zihni gereklileri birleştirmek suretiyle açıklamak ve sonuca varmaktır. Çünkü düşünce eyleminin olması, incelemelerin bir sonuca yönelmesi ve bunları yeni alanlara uygulamak için sentez artırır. Bireşim metodu bir anlamda, parçalardan yeni bir bütün veya bir sentez oluşturur.

6. GRUPLA ÇALIŞMA METODU

Grup birbiriyle ilişkileri ve aralarında ortak değerleri olan, birbirlerine bağlı iki veya daha fazla kişiden oluşan toplumsal bir birimdir. Grupla çalışma, ferden sosyal gelişimini ve değerini sağlayan bir metottur. Bu metodla ferden sorumluluk duygusu, başarıya veya gruba katkıda bulunma zevki de artırılabilir olur. Bu metod öğrencilerden oluşturulan gruplara birer konu verilmesi ve konunun öğrencilerce araştırılarak, sınıfta grup halinde anlatılması şeklinde olmaktadır.

Grupların te kili: 3 – 7 ki iden meydana gelen gruplar en iyi çalı ma grupları dı r. En ideali 5 ki ilik çalı ma gurpları dı r. Her grupta bir ba kan, bir sözcü ve bir de sekreter bulunmalı dı r.

Grup te kil edilirken; ilgi grupları , seviye grupları , aynı semte oturanları n bir grup meydana getirmeleri, numara sı rası na göre gruplama, sı nı fta oturdukları yere göre gruplamaya ba vurabilir.

Çalı maya ba layan grup içindeki her fert, ö retmenin rehberli i ile çalı manı n inceliklerini, her birinin ne yapaca ı nı , sorumlulu unu iyice ö renmelidir.

7.TARTI MA METODU

Tartı ma, herhangi bir grubun, bir ba kanı n yönetimi altı nda, belirli bir düzen içinde hapsini ilgilendiren sorunlar üzerinde ve belli bir amaca dönük kar ılı klı görü melerdir.

Ö renci sayı sı az sı nı flar için en uygun bir tekniktir. Tartı ma metodunda hem ö retmenle ö renci arası nda hem de ö renciler arası nda dinamik bir etkile im, alı – veri vardı r.

Tartı ma metodu, ö rencilerin ilgisini uyandı rı r, anlayı ları nı de erlendirme, gerçekleri kavrama, ele tirici dü ünme kabiliyetlerini geli tirir.

8.GÖZLEM VE NCELEME METODU

Gözlem, bir olayı , bir nesneyi ya da bir gerçe i iyi anlamak için bu olay, nesne ya da gerçe in türlü belirti ve ko ulları nı izleme ve inceleme i dir. nceleme ise, ele alı nan bir konu ya da olayı n özelliklerini ve ayrı ntı ları nı tam olarak anlamaya çalı mak için yapı lan sistemli çalı madı r. Ancak tarihsel olayları gözlemlemek imkanı mız yoktur. Belki herhangi bir tarih olayla ilgili de i ik rivayetlerde, do ru olanı nı belirlemek için yapaca ı mız bir dizi faaliyet burada gözlemin tesiri olur. Gözlem ve inceleme, birbirini tamamlayan iki u ra gibidir.

yi bir gözlem de, iyi bir inceleme de, amaçlı ve planlı bir çalı mayı gerektirir. Gözlem ve inceleme, topluca yapabilece i gibi gruplar olu turularak ya da bireysel olarak yapı labilir. Ö rencilerin, gözlem çalı maları ve inceleme gezileri sı rası nda gördüklerini ve i ittiklerini not etmeleri, belge toplayı p bunlar üzerinde inceleme yapmaları , bazı durumlarda gördüklerini yazı lı olarak anlatma, tartı ma yürütme ve de erlendirme yapma imkanları nı da yaratı r.

Ö retmen tarih ö retiminde yukarda belirtti imiz metod ve tekniklerle yetinmeyip, ö rencilerin seviyesine uygun çe itli yazı lı , görsel ve i itsel kaynaklardan, Tarihsel mekanlardan , antik ehirleden, mimari kalı ntı lardan, müzelerden (harita, atlas, slayt, CD, VCD, internet, film vb.) yararlanabilir. Tarih kaynakları n ö retimde kullanı lması ö rencilerin ara tırma yapması ve bunu alı kanlı k haline getı rmesine te vik edilir.

Tarih ö retiminde ö rencilerin çalı ma ortamı yalnız derslikler de il, okul, çevre, kitaplıklar, müzeler, sergiler vb. yerleri de kapsar. Ö rencilerin bu gibi yerlerde gezi, gözlem yapmaları ve ki ilerle görü meleri te vik edilmelidir. Konular i lenirken “yakı ndan uza a, somuttan soyuta, basitten karma ılı l ilkesine uyulmakla birlikte ö renciler önemli tarihi olayları birlikte tarih iridine i lerken onlarda zaman kavramı geli tirilir.

DERSLER ARASI VE PROGRAMLAR ARASI İLİŞKİ

Tarih öğretimi amaçlarına ulaşması için ona yakı n olan derslerle ve programlarla ili ki kurması gerekir. Tarih dersi en çok ana dili, coğrafya, yurtta lık e itimi, güzel sanatlar, felsefe, sosyoloji dersleri ve okullarda uygulanacak olan nice ki: çatı ma çözüm oyunları , insan hakları e itimi, milli azı nlı klar, kadı nlar hakları gibi programları yla da i birli i geli tirebilir. Tarih dersini veren ö retmenler konuları i lerken ona yakı n olan dersleri veren ö retmenlerle ili ki kurarak birlikteki çalı malarda korelasyon yapabilirler. Ö retmenler araları nda birlikt e ö rencilerle serbest etkinlikler, gezi ve ziyaretler esnası nda konular bakı mı nda i birli k yapabilirler. Tarih dersinin okulları n kendileri getirecek olan programları yla da i birli k yapma imkanı vardır. Okulun getirmi oldu u programlar tarih dersinin programları daha da geni letebilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ö retme-ö renme sürecinde ö rencilerin davranı ları nda istendik yönde de i melerin olup olmadı ı , ölçme ve de erlendirme ile belirlenebilir. Bunun yanı sı ra ö encilerin e itim gereksinmelerinin saptanması ile ö retme-ö renme sürecinin belirlenmesinde de ölçme ve de erlendirmeye gerek duyulur.

Ölçme, belli bir nesnenin ya da nesnelerin belli bir özelli e sahip olup olmadı ı nı gözlenerek sonuçları n sayı larla ya da ba ka sembollerle gösterilmesidir. De erlendirme ise, ölçme sonuçları nı bir ölçütle kar ı la tı rarak bir karara ula maktı r. E itimde farklı amaçlarla de erlendirmeye ba vurulabilir. Tarih dersinde de bu ba lamda: ihtiyaç saptama, ö rencilerin hazı rolu durumları nı saptama, ö renme eksiklerini belirleme ve düzey belirleme amacı ile de erledirmeler yapı labı lı r.

Ö retme-ö renme sürecinde ö rencilere kazandı rı lacak olan davranı lar; bili sel, duyu sal ve devinimsel davranı lar olu turmaktadı r. Bu bakı mdan, ö retme-ö renme sürecindeki ölçme ve de erlendirme etkinliklerinin bu üç davranı alanı ndaki ö renmeleri de içermesi gerekir.

Bili sel, duyu sal ve devinimsel alanlardaki davranı ları n, bu alanları n her basama ı ndaki davranı ları ölçebilmeye uygun test durumları hazı rlamak ve her bir basama a ili kin yeterliklerin ayrı ayrı ölçmesine dikkat etmek gerekir. Ölçme ve de erlendirme etkinlikleri bili sel alanla sı nı rlı kalmamalı , bunun yanı sı ra duyu sal alanla ilgili ilgiler, tutumlar ve de erler gibi psikolojik özelliklerle; devinimsel hedeflerin ölçülmesine de önem verilmelidir.

Ölçme ve de erlendirme sı rası nda u unsurlar dikkate alı nmalıdır:

1. Bilgiler

- alı nan bilgileri anlatabilmek (sözlü, yazı lı veya grafik ekinde);
- mesajı anlamak (ö retmenin anlattı ı nı veya bir metnin mesajı nı);
- bilgileri ayı rt etmek yetene ini geli tirmek (önemli-önemsiz bilgiler);
- temel tarih kavram ve terimleri do ru kullanmak, yazabilmek ve söylemek;
- geçmi bir tarih olay hakkı nda farklı yer ve kaynaklardan toplamı bilgilerin ço unu (anlatı m, belge, resim, dergi vb.) uygun ve mantı ksal bir biçimde sı ralamak ve söyleyebilmek;

tarihi (ve di er) de erleri önemseme becerileri geli tirme.

2. Zaman ve mekan açısı ndan tarihi olayları kavrama yetene i

- zaman açısı ndan belli tarihi olayları zaman eridine yerle tirmek;
- tarihi olayları meydana geldi i yerleri haritada gösterebilmek;

- tarihi haritalarda yönelebilmek ve önemli bazı mekanları gösterebilmek;
- Avrupa, Balkan ve Türk toplulukları na ait belli tarihi devirlerle ilgili tarih ve sosyolojik kavram ve terimleri kavrayabilmek.

3. Tarihsel dü ünme

- tarihi olayları n nedenini ve sonuçları nı ayı rt edebilmek ;
- benzeri belli olaylar ve olguları n benzer ve özel tarafları nı söyleme ve yazabilmek;
- edindikleri tarihi bilgilerden yararlanarak belli tarihi olay hakkı nda ki isel görü olu turabilmek;
- tarihi belgelere dayanan bilimselli i sa lamla mı bir tarihi olay hakkı ndaki bir sav ile ki isel dü ünçe ve pozisyonu ayı rt edebilmek.

Ö RET MARAÇLARI

Ö renme-ö retme etkinliklerinde, ö renmeyi büyük ölçüde kolayla tı ran araç-gereçlerin, özellikle ilkö retim okulları ndaki ö rencilerimizin etkili ve kalı cı ö renmelerinde önemli rolü vardı r. Örne in Tarih derslerinde birçok soyut konunun somut duruma getirilmesinde ö retim araç-gereçlerinden yararlanmak kaçınılmazdır.

Tarih dersinde en sık kullanabilecek birkaç araç-gereç arası nda resimler, haritalar ve lehvalar, zaman ve tarih eritleri, video kasetler, CD'ler, film eritleri, duvar resimleri, diyapozitifler, albümler, tepegöz, episkop, teyp ve ses bantları , televizyon ve video, bilgisayar sayı labilir.

KAYNAKÇA

1. Afet nan, Türkiye Cumhuriyeti ve Türk devrimi, Ankara, 1977.
2. Ak in Sina, Türkiye Tarihi, Cilt 1-4, Cem yayı nevi, stanbul,1990.
3. Albert Sorel, Avrupa ve Fransa htilali (Çeviren :Nahit Dirri Örik)
4. Araz Nezihe, Dünya Tarihi, Cilt 1,2,3, stanbul 1974..
5. Armao lu Fahir, 20..Yüzyı l Siyasi Tarihi 1914-1995, Cilt 1-2, Ankara,1998.
6. Atatürk, Nutuk : C.1.2. Ankara ,1987.
7. Atatürk lkeleri ve nkilapTarihimiz: Kara Kuvvetleri Komutanlı ı Yayınları , Ankara 1978.
8. Atatürk lkeleri ve nkilapTarihimiz : Anadolu Üniversitesi yayını , Ankara, 1986.
9. Atatürkçülük : YÖK Yayınları
10. Atatürkçülük, C.1,2,3 : M.E.B. Ankara,1984.
11. Baykal, Bekir Sı tkı , Yeni Zamanda Avrupa Tarihi, Ankara,1961.
12. Bedrettin Koro, Türk Ulusal Tarihinden Ek Dersler, Belgrad, 1995.
13. Cemil Dursun-Dursun Dilek, (Editörler), Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Ö retimi, Pegem yayınları , Ankara, 2003.
14. Enver Ziya Karal, Osmanlı Tarihi, Cilt 5-8, TTK Yayınları , Ankara, 1977
15. Ero lu Hamza, Türk nkilap Tarihi, stanbul,1982.
16. Fehmi Reçepi, Hüsnü Muzuri, Hı storı a e Popullı t Shqı ptar, Pri tine, 2001
17. Hı storı ja e Popullı t Shqı ptar, I-II Cı lt, Tiran 2002.
18. Ilustrovana Encı klopedı ja-Istorı ja,1,2, Vuk Karacı ç, Belgrat 1985.
19. Ilustrovana Istorı ja Sveta I-IV, Belgrat 1984.
20. Istorı ja Naroda Jugoslavı je , I-II Cilt, Prosveta 1960.

21. Ivan Bojı  . . . , İstori ja Jugoslavi je, Prosveta 1973.
22. Karal Enver Ziya, Türkiye Cumhuriyet Tarihi, Ankara,1979.
23. Mufassal Osmanlı Tarihi, 1-6 ciltler, stanbul 1963.
24. Mumcu Ahmet, Türk devriminin Temelleri ve Geli imi, stanbul,1996.
25. Noel Malcolm, Kosova Nje Hı stori e Shkurter, Prı tine-Tiran 2001.
26. Niyazi Ak it, Milli Tarih I.II. stanbul 1995.
27. Osmanlı Tarihi, Liseler  in, MEB Yayını , stanbul,2001.
28. Özcan demirel, Planlamadan De erlendirmeye Ö retme sanatı , Pegem yayı nları , Ankara,1999.
29. Paykoç Fersun, Tarih Ö retimi, Eski ehir:Anadolu Üniversitesi Açık ö retim FakültesiLisans Tamamlama programı , 1991.
30. Wells,H.G. Kı sa Dünya Tarihi, stanbul, 1962.
31. Yı lmaz Öztuna, Türkiye Tarihi, Ötüken yayı nları , stanbul,1983
32. Sönmez veysel, Sosyal Bilgiler Ö retimi, Ankara; Pegem yayı nları , 1996
33. Süzer Ersan , Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilimlerin Ö retimi, Eski ehir: Anadolu Üniversitesi E itim fakültesi Yayını , 1998.
34. Sevim Alı , Yücel ya ar, Türkiye Tarihi, Cilt 1-4, Ankara, 1989.
35. Su MukkeremK, Su Kamil, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, stanbul, 1970.
36. irin Veli, Ana Hatları yla Osmanlı Tarihi, Marı fet Yayınları , stanbul 1996.
- 37.Jacques Pı renne, Büyük Dünya Tarihi,Cilt I-IV,(Çevirenler:Nihal Önal-Beslen Çankat, Mweydan yayını).
38. Tarih, Lise 1,2, MEB Yayını , Ankara 1993.
- 39.Türk nkılap Tarihi : Genelkurmay Nası mevi, Ankara, 1973.
40. Uzun ar ılı smail Hakkı , Osmanlı Tarihi, Cilt 1-4, TTK,1988.
41. Yüksel Özden, Ö renme ve Ö retme, Pegem yayı nları , Ankara, 1998

ANS KLOPED LER

1. Ana Brı tanı ca, Hüriyet Yayınları , stanbul 1994.
2. slam Ansiklopedisi, MEB Bası mevi, stanbul 1978
3. Büyük Larousse Sözlük Asnı klopedisi, stanbul 1986
4. Meydan Larousse Büyük Lugat ve Ansiklopedisi, Sabah Yayınları , stanbul 1992.
5. slam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı yayı nları , stanbul 1988.
6. Osmanlı Padi ahları Ansiklopedisi,1-3 ciltler,Yeni Asya yayı nları , stanbul 1986.
7. Osmanlı Anskiklopedı sı ,A aç Yayınları . stanbul, 1955.
8. Ülkeler ve Dünya Atlası , stanbul 1998.

SÖZLÜKLER

1. Türkçe Sözlük, TDK, Cilt 1-2, Ankara 1998.
2. mla Kı lavuzu, TDK, Ankara 1996.

INTERNET

1. www.meb.gov.tr
2. www.ttk.gov.tr
3. www.tarihvakfi.org.tr
4. www.iskenderiye.com
- 5 www.pegema.com.tr

